

Beşiktaşlı anne-kız 5500 yaşında

Beşiktaş'taki metro kazıları şaşırtmaya devam ediyor... Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ile İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından sürdürülen tunç çağı mezar kazılarında bugüne kadar kurgan tipi 69 mezar bulundu. Kazıların sürprizi ise 5500 yıllık 2 figürin (antik heykelcik) oldu. Bir anne-kız olduğu sanılan 10 ve 7 cm boylarındaki figürinleri ilk kez Hürriyet görüntüledi.

Beşiktaş Meydanı'nda devam eden metro istasyon kazıları sırasında çok sayıda kurgan tipi mezar bulunmuştu. Türklerin tunç çağı döneminde kurgan tipi mezar kültürü olduğu ve Kavimler Göçü sırasında bu bölgeye yerleştikleri tezi gündeme gelmişti. Mezarlıkta yarı hoker ve tam hoker ölü gömme şeklinin yanı sıra yakılarak kremasyon tipi gömüler de tespit edildi. İlk başlarda ilk demir çağı M.Ö. 1200-1100'lü yıllar olduğu sanılan mezarlar açıldıkça tarih daha da eskiye gitti. İlk tunç çağı başlangıcı (M.Ö. 3500-3000) olarak nitelendirilen mezar buluntuları İstanbul tarihi için yepyeni bilgileri de beraberinde getirdi. Uzmanlar buluntular için İstanbul'da ilk Türk izlerinin olduğunu söylemek için henüz erken olduğunu belirtse de kazı devam ettikçe bu tezin de güçlendiği söyleniyor. Orta Asya step kültürünün Beşiktaş kıyılarına nasıl geldiği, Balkanlar üzerinden mi bu kültürün indiği yoksa Anadolu üstünden mi Balkanlara geçtiği üzerinde de yoğun bir çalışma sürüyor. Karbon-14 analizleri ve mezar iskeletleri üzerindeki DNA testleri bu tezleri daha da güçlü hale getirecek.

'TAMGA' DENİLİYOR

Günümüzden 5500 yıl öncesine ait Beşiktaş'taki tunç çağı mezarlığında yürütülen kazı çalışmalarını **Kültür ve Turizm Bakanlığı**'nın özel izni ile yerinde inceledik. 25 No'lu kurgan mezarın içinde kremasyon mezar içerisinde, yanmış kemiklerin arasında, iki adet figürin geçtiğimiz günlerde bulundu. Biri büyük diğeri daha küçük boyutlu figürin ters şekilde konmuş ve ayakları uç uca gelecek şekilde özenlice yerleştirilmişti. Figürinlerin ön yüzü stilize insan formunda olup, baş kısımları oval formlu, üzerinde kazıma çizgi ile yapılmış iki yana açılan dal ya da yaprak betimlemesi olabilecek semboller bulunuyor. Anadolu'da ele geçmiş olan diğer

antropomorfik figürinlere bakıldığında stilize de olsa göz, ağız gibi unsurlar net olarak görülüyor. Beşiktaş'ta bulunan figürinlerde ise göz, ağız belli olmayıp, ayak kısımları tek parça halinde, uç kısmı kazıma çizgileri ile parmaklar betimlenmiş olarak karşımıza çıkıyor. Gövde kısmında ise üst köşeler omuz çıkıntısına denk gelecek şekilde stilize edilmiş, gövdenin ön yüzünde üst ve yanlarda kazıma nokta bezemeler ile bir çerçeve yapılmış. Bezemeler iki dikey sıra halinde olup, çerçevenin içinde kalan alanda ise çizgisel bir insan figürü bulunuyor. Kazıma çizgi ile yapılmış bu figürün baş kısmı V şeklinde olup kol ve bacakları iki yana açık. Bu çizgi insan betimlemesi çeşitli materyaller üzerinde Moldovya, Ukrayna ve Romanya'nın kuzeyinde görülen Tripoli-Cucuteni kültürü ile benzerlik taşıyor. Asya kurgan kültürü araştırmacıları bu gibi işaretleri "Tamga" olarak adlandırıyor. Figürinin arka kısmı ise baş ve gövdeyi kapsayacak şekilde kazıma çizgi ile yapılmış semboller bulunuyor.

Beşiktaş Meydanı'nda devam eden kazı çalışmalarında bugüne kadar kurgan tipi 69 mezar bulundu.

DUYGUSAL BAĞ OLABİLİR

Bulunan iki figürin gerek form ve bezeme benzerlikleri gerekse mezardaki yer alma pozisyonları açısından iki kişi arasındaki duygusal bağ olabileceğini düşündürüyor. Bu bağlamda benzer özellikler göstermeleri, birinin büyük diğinin küçük olması, figürinlerin bir anne ve çocuğu tanımladığı izlenimi veriyor. Bugüne kadar kazılan 69 adet mezar içerisinde tek bir mezarda figürinlerin bulunmuş olması bu mezarda bulunan iki bireyin toplum içerisinde dinsel veya toplumsal statü açısından farklı bir konuma sahip kişilere ait olabileceği ihtimalini artırıyor.

‘ÖRNEĞİNE HİÇ RASTLAMAMIŞTIK’

İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü Rahmi Asal: “İki figürin kazıda ilk kez ortaya çıktı. Mezar buluntuları arasında çanak çömlek kaplar çıkıyordu. İki kurgan mezar arasında pişmiş topraktan yapılmışlar. İlginç olanı örneğine daha önce hiç rastlamadık. Araştırmalarımızda bire bir benzerini de bulamadık. Benzeri Tripoli-Cucuteni kültürü olarak karşımıza çıkıyor. Moldovya, Ukrayna ve Romanya’da benzer formlar var. Üzerindeki semboller oldukça ilginç. Konusunda uzman bilim insanları ile çalışıyoruz. İki figürin üzerinde de benzer semboller var. Sembolleri uzmanlarımız çalışıyor. Onları çözdüğümüz de asıl soruları cevaplayabileceğiz.”